

La literatura catalana del s. XIX:

Àngel Guimerà, Mar i cel

El meu nom i cognoms:

Alba Mallol

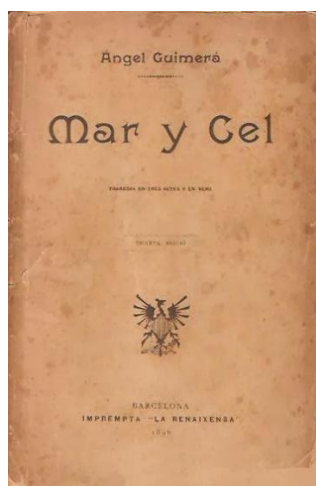
Curs i grup: 4t Eso B

Nom i cognoms dels membres del grup al qual pertanyes:

Anna Calleja

Mar Gallego

Paula Rueda

LA LITERATURA CATALANA DEL SEGLE XIX: LA RENAIXENÇA

INTRODUCCIÓ

La publicació de l'oda *La Pàtria*, de Bonaventura Carles Aribau, l'any 1833, és considerada l'inici de la Renaixença. En ple s. XIX Aribau viu com una mena d'exili la seva destinació laboral a Madrid i busca la llengua com a element que li permet connectar-se amb Catalunya. En una visió romàntica, la llengua esdevenia com el principal vehicle d'expressió i de modelatge de la personalitat col·lectiva.

Un dels autors de la Renaixença per excel·lència és Àngel Guimerà, dramaturg nascut a les Canàries però amb una actitud compromesa amb el catalanisme polític. Les seves obres presenten personatges d'origen incert, mestissos, i també situacions que enfronten o relacionen personatges d'ètnies diferents. Destaquen *Mar i cel*, *La filla del mar* i *Terra baixa*, sempre a la recerca de valors autèntics, com l'amor sincer i l'alliberament personal.

[Esta foto](#) de Autor desconocido está bajo licencia [CC BY-SA-NC](#)

ÀNGEL GUIMERÀ, AUTOR DE *MAR I CEL*

Treballarem un escriptor concret, Àngel Guimerà, i una obra concreta, *Mar i cel*, obra de teatre de la Renaixença amb trets romàntics que té com a eixos alguns trets com l'amor, la guerra o la revolució.

QUINES ACTIVITATS FAREM? Algunes són individuals, d'altres en grups: mínim de dos persones i un màxim de 4.

1

INDIVIDUAL

Farem una línia del temps en la qual cal fer una repassada dels temes d'història de la literatura catalana, és a dir, les seues etapes. Cal dir el principi i el final de cada etapa, algunes característiques de cada època i obres i autors més importants de cada etapa.

El següent enllaç us servirà per fer la línia del temps però heu d'ampliar-ho amb el que us escrivim en acabat de l'enllaç:
<https://es.slideshare.net/guestf610e697/presentaci-quadre-cronologic-lit-cat>

- Comencem per la literatura medieval en general (Ramon Llull, les quatre grans cròniques, Bernat Metge, la novel·la cavalleresca i *Tirant lo Blanc*, la poesia trobadoresca i Ausiàs March).
- La literatura catalana moderna (la literatura del Renaixement, el Barroc i el Neoclassicisme).
- La literatura catalana del s. XIX: Renaixença (Jacint Verdaguer, Àngel Guimerà, Narcís Oller) i Modernisme (Joan Maragall, Víctor Català, Raimon Casellas, Prudenci Bertrana, Josep Pous i Pagès, Joan Puig i Ferrer, Santiago Rusiñol) (més informació al teu llibre de text).
- El Noucentisme: Eugeni d'Ors, Josep Carner, l'Escola Mallorquina (més informació al teu llibre de text).
- Les avantguardes: el Futurisme amb Joan Salvat-Papasseit, el Surrealisme amb J.V. Foix (més informació al teu llibre de text) (més informació al teu llibre de text).
- La literatura dels anys 20 i 30 del s. XX: Miquel Llor, Carles Soldevila, Josep Maria de Sagarra, Carles Riba, Josep Pla (més informació al teu llibre de text).
- La literatura de la guerra, l'exili i la postguerra: Pere Quart, Agustí Bartra, Salvador Espriu, Joan Vinyoli, Pere Calders (més informació al teu llibre de text).

Quins programes podem fer servir per realitzar les línies del temps?

- TIMELINE
- TIMETOAST
- TIKI TOKI
- SUTORI

Escriu en aquest requadre l'enllaç de la vostra creació

LÍNIA DEL TEMPS DE LA HISTÒRIA DE LA LITERATURA:

<https://www.timetoast.com/timelines/2864283>

2

INDIVIDUAL

Farem un mapa mental d'Àngel Guimerà. Ens endinsarem en la seua biografia, des del naixement fins a la seua mort, tot explicant les característiques i obres més essencials de la seua producció literària i la seua vida personal. A l'enllaç <https://www.escriptors.cat/autors/guimeraa/biografia-angel-guimera> trobareu informació sobre la vida i obra d'Àngel Guimerà.

Podeu fer-ho en qualsevol programa informàtic o a mà (aleshores en un DINA4).

3

GRUP

L'obra d'Àngel Guimerà, *Mar i cel*, és una de les més aconseguides. Respon les següents preguntes. Trobareu la informació en qualsevol enllaç de la Viquipèdia com també en el vostre llibre de classe. **Recordau: les vostres paraules són de creació pròpia; copiar i enganxar, és plagit!**

1. Escriviu-ne la sinopsi, és a dir, el resum de manera breu. La xarxa està plena de resums, no es valorarà els que es copien. Per tant, ho heu de fer amb les vostres paraules.

Mar i cel és una història d'amor entre Saïd i Blanca en un vaixell de corsaris. Saïd és un pirata ple de dolor per les situacions traumàtiques que ha hagut de viure com l'assassinat dels seus pares i que el fessin fora de la comunitat Valenciana per ser morisc. Blanca és una jove cristiana. El seu pare, molt religiós, la obliga a anar en un convent tot i que ella no vol. Saïd i Blanca és coneixent per primer cop quan criden a Blanca perquè li curi una ferida. Al principi hi ha una mica de por però poc a poc van creant una connexió especial. Han d'afrontar diferents malentesos com quan en Saïd malinterpreta uns gestos entre Ferran, el cosí de Blanca i la seva enamorada. Els seus celos el fan actuar sense pensar. Després Blanca li demostra el seu amor tan pur a Saïd amenaçant als cristians de treure's la vida si ataquen al pirata. La part més dramàtica és quan Carles, el pare de Blanca apareix al vaixell. Aquest vol matar a Saïd però es desmaia. Els dos protagonistes aprofiten aquest moment per dir-se tot el que senten i arriben a la conclusió de que les seves religions són un obstacle massa gran per estar junts. Quan Carles és recupera, està preparat per matar a Saïd però quan dispara Blanca és posa al mig i queda ferida. Saïd agafa a Blanca i els dos es llençen al mar.

2. Quins temes tracta?

La religió i els racismes que hi havia en èpoques anteriors, l'amor impossible entre dos persones de grups socials molt diferents i també tracta la infidelitat. Bàsicament, tracta temes històrics passats.

3. Qui en són els protagonistes? Com es diuen? Com es caracteritzen? Utilitzeu exemples de la lectura a mode de justificació de com són.

Blanca: de petita va patir la mort de sa mare i des de aquell dia vivia en un convent, anava de Mallorca a Barcelona per dedicar la seva vida a ser monja i a la religió. "passava, sens dar-me'n compte de jugar amb nines a servir a Jesús". Perd l'alegria de viure. Té una visió fanàtica i tancada en el cristianisme, degut al seu pare que li va transmetre el odi a tot aquell que tenia creences diferents.

Carles: home ric i vell, pare de Blanca. Sembla estar al servei del rei i va acompanyat d'una milícia que l'obeeix. Era un cristià de natura i té una relació molt forta amb l'església. Va lliurar a la Blanca en un convent de Monges des de ben petita, ja que creia que la seva filla havia nascut per servir a Déu. Odia als moriscos fins al punt que creu que tenen de ser exterminats. No té gaire complicitat psicològica. "So el rei, só el Déu: só el pare!".

Ferran: Patró del vaixell cristià. És cosí de la Blanca i li preocupa el seu enclaustrament. És un home valent, arrogant, i no és traïdor. Gelós de Saïd. És un personatge positiu, assenyat i prudent.

Janot: Presentat com a renegat que ha renunciat a Jesús i al cristianisme. Porta culpa damunt, per manar a la seva dona, va fugir a viure amb es pirates i va entrar en un conflicte religiós al ser "fill de Mahoma", "mes soc lo renegat; Joc altre Judas:/sols que ell se va penjar i jo no goso" **Hassèn, Malek, Osman i Mahomet:** corsaris del vaixell pirata.

Hassèn: home de confiança i es servidor de Saïd "Quin geni! / li escau lo nom: gos de Saïd li diuen / i ho és em bona fè".

Malek: segon de Saïd. Ambiciona el poder de la nau i amenaça a Saïd però no s'atreveix a dir-li el que mensa a la cara. "Si aquí jo governes...."

Osman i Mahomet: Dos pirates amb una visió de vida oposada. Mahomet vol fer-se ric amb la pirateria, no entén i no accepta la generositat de Saïd. Té una actitud cínica. Osman aspira a tenir diners per a que la família de la seva estimada l'accepti.

Guillem i Roc: pertanyen al grup dels cristians. Roc és mariner i obeeix a Ferran, és un home senzill. Guillem és militar i creu que ha d'obeir a Carles. Tots dos creuen que Blanca està boja per defensar a Saïd.

4. En quin temps i en quin lloc se situa la història?

Mar i cel es situa durant la primera meitat del segle XVII més concretament l'any 1629. L'acció es situa en alta mar, en un vaixell liderat pels moriscos.

5. En quants actes s'estructura l'obra *Mar i Cel*? Digueu quants són i feu un breu resum de l'argument de cadascun d'ells.

ACTE 1

Durant el primer acte, ens fa una petita introducció de la situació i ens presenta als personatges. Ens trobem en un vaixell de corsaris que porten a un grup de cristians com a presoners. Aquests han intentat atacar-los i el capità Saïd encarrega que els capturin. Saïd és un dels dos protagonistes principals de la història i el descriuen com un home reservat i amb un dol interior. L'altra protagonista principal és la Blanca. Una noia jove que venia de Mallorca. Aquesta anava a Barcelona perquè el seu pare, un cristià molt religiós l'obligava a fer de monja en un convent. La primera vegada que es troben és quan Saïd queda ferit i Blanca va a curar-lo. Al principi a la jove li fa una mica de por perquè el considera un enemic, ja que pertanyen a religions diferents. Saïd i Blanca estan una estona parlant i li explica la seva tràgica història. Quan era petit van assassinar als seus pares i com que el seu pare era musulmà i la seva mare era cristiana el van expulsar de València. Sempre li havia portat molts problemes el fet de ser morisc. L'opinió de la Blanca canvia ràpidament i aquí comencen a tenir una relació especial. La jove havia de matar-lo, però Saïd està cansat i se sent derrotat mentalment així que ella no ho fa.

ACTE 2

En aquest acte els dos personatges s'adonen de que els seus sentiments són més forts del que pensaven. Però els dos saben que la religió és un obstacle molt gran i que no podran estar junts. En aquesta part de la història trobem dos malentesos que tot i que creen situacions dramàtiques fan que els personatges principals s'adonin del fet que tenen un amor molt fort. La primera situació la trobem quan al vaixell no li queda gaire per arribar a terra firme. Blanca, desesperada li demana a Ferran, el seu cosí, que no la obligui anar al convent. Ella no vol haver d'estar tancada perquè està enamorada de Saïd. El pirata malinterpreta els gestos dels cosins i pensa que tenen una relació amorosa. La seva gelosia el fa actuar i com a capità ordena que els seus corsaris ataquin als cristians. Blanca atura la baralla explicant-li a Saïd que no sent res per Ferran. Ell la creu i fa parar als seus corsaris. La segona situació important que trobem en aquest acte és quan Joanot, un altre corsari, ha impedit que matessin als cristians, però la resta de pirates l'acusen de traïdor i de mentider i li diuen que ha canviat i que no volen que sigui ell el capità que els mani. El vaixell fa un canvi de rumb i torna a posar-se mar en dins. Poc després els pirates veuen que els cristians han estat alliberats. Joanot ha vist que l'amor entre Saïd i Blanca és vertader i els vol ajudar però la resta de tripulants amenacen de matar-los. Blanca li demostra a Saïd que el seu amor és real i està disposada a treure's la vida si els cristians maten a Saïd.

ACTE 3

El principi d'aquest acte és molt intens. Blanca està disposada a ser atacada per protegir a Saïd. Els dos s'adonen de que s'estimen més del que pensaven i encara que són conscients que les seves religions els separen volen lluitar per estar junts. El moment més important de l'obra és quan apareix Carles, el pare de Blanca. Aquest és un home molt estricte i sempre mana a la seva filla sense deixar-la opinar. Carles està disposat a matar al pirata però aquest es desmaia. Saïd i Blanca aprofiten aquest moment per expressar el seu amor i dir-se tot el que senten l'un per l'altre. El més trist és quan els dos s'adonen de què mai podran estar junts en vida i que la seva única solució és la mort. Carles ja està recuperat i torna amb més ganes d'acabar amb el pirata. Està disposat a disparar-lo quan Blanca es posa davant i és ella la que rep el tret. Blanca està ferida i morirà en unes hores. Saïd l'agafa i els dos es tiren al mar.

6. Observeu el canvi que es produeix al llarg de l'obra en la imatge que tenen els personatges principals l'un de l'altre. Quins eren els seus prejudicis i d'on creus que provenien? Quins són els esdeveniments que els han fet canviar?

Les seves creences, es a dir la seva religió feien que tinguessin prejudicis un de l'altre. Per a la gent d'aquella època era impossible que dos persones de religions contraries com és el cristianisme i l'islam, poguessin arribar a estar bé i enamorar-se. El que fa canviar la seva manera de pensar es que veuen que son molt iguals i que el seu amor es molt més gran que la seva única diferència, la religió.

7. Creuieu que l'obra és un bon exemple de la literatura del romanticisme? Raona i justifica la teva resposta. Busqueu el concepte de Romanticisme, us ajudarà.

Si , ja que ens dos personatges busquen una certa llibertat fora de les normes que estableix cada una de les seves religions, perquè Saïd i Blanca es deixen emportar només per les emocions i el amor. També tenen una manera molt poètica i artística per expressar el que senten i el que volen dir. Un dels principals temes del romanticisme es l'amor i la mort i bàsicament es del que tracta, una història amorosa amb un final no tant feliç, la mort dels dos personatges.

8. El final de *Mar i Cel* és un final tràgic. De ben segur que us sona haver vist un desenllaç similar en altres obres. Feu una mica de recerca i expliqueu dos casos d'obres (no cal que siguin literàries) on puguem veure un final semblant.

Podem veure un final molt semblant en *Romeu i Julieta*, ja que els dos personatges tenen un amor prohibit a causa de les seves dos famílies rivals, i moren junts per amor. *Píramo i Tisbe* és una literatura que va al igual que les dos anteriors els dos personatges moren per amor. *Píramo* es treu la vida perquè pensa que l'altre esta mort, quan *Tisbe* descobreix el cos de *Tíramo* fa el mateix i mor al seu cantó.

4 Dagoll Dagom és una companyia de teatre que, entre altres obres, ha posat a escena *Mar i cel* en format musical. Busqueu, de manera breu, informació sobre aquesta companyia: història, direcció artística, representacions teatrals més emblemàtiques, etc.

Dagoll Dagom és una companyia de teatre fundada per Joan Ollé. Aquest va ser un actor i director de teatre català nascut a Barcelona el 4 de setembre del 1935 i mort, amb 66 anys, el 30 d'agost d'aquest mateix any. Joan va ser professor a l'Institut del Teatre i director del Sitges Teatre Internacional del 1992 fins a l'any 2001.

La companyia Dagoll Dagom està formada per diverses persones: primerament tenim a Joan Lluís Bozo, el que s'encarrega de la direcció artística. En segon lloc, a Anna Rosa Cisqueu encanregada de la producció executiva i per últim a Miquel Periel director de càsting i escènic.

La companyia es va fundar l'any 1974 però la seva professionalització va produir-se el 1977 amb l'obra "No hablaré en classe". El llançament definitiu cap al teatre musical es va produir l'any 1978 amb "Antaviana" basat en contes de Pere Calders i amb música galàctica de Jaume Sisa i escenografia d'Isidre Prunés i Montse Amenós.

La seva primera representació va estar "Yo era un tonto y lo que he visto me ha hecho dos tontos" basat en poemes de Rafael Alberti. L'any 1975 van presentar l'escenificació oberta sobre poemes de Joan Salvat Papasseit "Nocturn per acordió" utilitzant música de Ramon Muntaner i amb la col·laboració de Lluís Llach.

L'any 1992 produeixen "Flor de Nit", com a homenatge al Paral·lel de la Barcelona dels anys 20 i 30 amb text de Manuel Vázquez Montalbán i música d'Albert Guinovart. L'any 2013 estrenen al Teatre Victòria "Super 3, el musical", una col·laboració amb el Super3 de Televisió de Catalunya.

Quants cops han representat *Mar i cel*? I en quins anys?

Mar i cel és una obra literària escrita per Àngel Guimerà l'any 1888. Aquesta està escrita en vers i tipus historico-romàntic. Aquesta se situa a alta mar durant la primera meitat del segle XVII. L'obra està traduïda al castellà, per Enric Gapar, al francès, per Artur Vinardell, a l'anglès, per Francesc Roig i a l'italià per Suñer. També està traduïda a l'esperanto, per Jaume Grau Casas, i als idiomes txec, sicilià i portuguès.

L'obra va ser representada per primera vegada l'any 1988 amb text de Xavier Bru de Sala i música d'Albert Guinovart. L'obra va agradar molt al públic i va rebre unes crítiques molt bones i, a més a més, un públic ampli. A causa d'això, va tornar a estar produïda el 2004. Mar i cel ha estat l'obra amb més èxit de Dagoll Dagom sens dubte. L'any 2014, quan la companyia de teatre va complir 40 anys, van decidir tornar a produir l'obra afegint-n'hi canvis tecnològics i una nova companyia que faria el musical innovador. Aquesta producció va fer-se durant dues temporades, fins al 10 de gener del 2016.

El pròxim 2024, Dagoll Dagom tornarà a representar el musical *Mar i cel* a Barcelona. Aquesta representació serà probablement l'última de la companyia. "Segurament tancarem perquè ja tenim una edat", diu Anna Rosa Cisqueu.

5 **GRUP** Busqueu pel cercador les dues cançons més famoses del musical que Dagoll Dagom va fer de *Mar i cel*. Pistes: una és la més emblemàtica, la canten tots els pirates i es desenvolupa en tot el vaixell (a l'escenari hi havia un vaixell mida real). L'altra cançó és de ritme més lent, on intervenen només els protagonistes i es troben en una situació melancòlica.

Un cop endevinades, escolteu-les bé perquè haureu d'escriure els passatges de la lletra on es vegi:

Nom de la cançó 1: L'himne dels pirates		
	Lletra	Què ens pretén explicar?
Amor		
Revolució		
Guerra	El mar és com un desert d'aigua No té camins ni té senyals El mar és un desert d'onades Una lluita sorda i constant És el mar la nostra terra ferma On vivim arrelats en el vent És la mar la nostra terra ferma On vivim arrelats en el vent Les veles s'inflaran El vent ens portarà Com un cavall desbocat per les ones	Ells han d'anar contínuament a pel mar a lluitar i com a fugitius. Sense repòs però al mateix temps també es veu part de la lluita per aconseguir l'expansió dels musulmans.

Guerra	El sol és el senyor del dia La lluna és reina de la nit Però la reina ens dorm a les veles I al matí no es pot amagar Aleshores ens fa de bandera I el sol vol fer-se enrere i fugir Aleshores ens fa de bandera I el sol vol fer-se enrere i fugir El mar serà tot per nosaltres Ja som senyors i reis del mar Sota el refugi de la lluna Que flameja al nostre estendard Però per a ells no hi haurà pietat Perquè Al·là ens ha volgut triomfants Però per a ells no hi haurà pietat Perquè Al·là ens ha volgut triomfants I arribarà el dia de glòria Quan ja no quedin cristians Que cantarem la gran victòria Dels fidels valents fills d'Al·là I aquest mar estimat serà nostre Serà el mar dels germans musulmans I aquest mar estimat serà nostre Serà el mar dels germans musulmans	
--------	---	--

Nom de la cançó 2: per que he plorat?		
	Lletra	Què ens pretén explicar?
Amor	Sempre he mirat a l'infinit Sempre he buscat l'última estrella Sempre he pensat, sempre m'han dit Que el món és una meravella Jo que en les nits de somni ardent En blancs llençols i parets blanques Veia passar feliç la gent	Ell sempre havia alguna cosa bona en el món però s'ha trobat. Sempre lluitant i ha acceptat aquesta vida però ara està sorprès d'haver plorat per algú ell que és un pirat endurit.

	Amb la mirada clara i franca Per qui ha plorat Per qui ha plorat Com mai no havia vist plorar Què m'ha passat Què m'ha passat? Per què ha plorat Per què he plorat Per qui no havia d'haver plorat	
Revolució	Però en aquest món cruel i sord Però en mig de l'odi i del horror Hi ha qui no vol arrossegat-se Hi ha qui no es creu aquesta farsa Hi ha algú que porta un món tan nou Veig una llum al fons del pou Que em fa tornar començar a viure Hi ha algú que lluita per ser lliure	Ell s'adona que es possible viure d'una altra manera que la lluita constant a la qual molta gent estan acostumats.
Guerra	Sempre he mirat de ser el més fort Jo sempre he vist florir la sort Sempre he lluitat per sobreviure Jo al meu voltant he vist somriure Sempre he volgut morir matant Tota la vida he estat jugant Sempre m'he anat jugant la vida I no m'he fet mai cap ferida Ara em desperto al fons d'un pou Veig que en el món la gent s'odia I en la foscor tot es remou Com si no hi fos la llum del dia Per ells la guerra és important I tot és lluita i investida D'homes ferotges i inhumans Que no s'estimen ni la vida	Ell havia acceptat lluitar i jugar-se la vida i batallar però ara s'adona que això no ho es tot.

6

GRUP / VOLUNTÀRIA

Llegeix un fragment d'aquesta obra a la pàgina 23 del teu llibre de text. No us oblideu de llegir la informació inicial, molt il·lustrativa. **En podríeu fer una representació a classe? A veure si sou capaços de mostrar els vostres dots interpretatius!**